

APROXIMACIÓ A L'ESTUDI D'UNA FAMÍLIA CATALANA ALS SEGLES XVI-XVII: ELS MECA

Miquel Àngel Martínez i Rodríguez
Universitat de Barcelona

En els darrers temps comencen a tenir importància els treballs que estudien la relació entre família i poder a l'Antic Règim. Com ens recorda el prof. Molas¹, sempre hi ha hagut famílies que s'han dedicat al servei de l'estat, les quals han estat fonamentals per al funcionament de les Institucions del nostre període. A partir d'aquesta constatació, creiem que no és gens difícil de justificar la necessitat de conèixer el capteniment polític de les famílies catalanes que destacaren en l'administració del Principat.

Aquest camp d'investigació respon, també, al creixent interès per als estudis prosopogràfics. L'obra conjunta sobre l'administració espanyola² va representar un primer esforç de sistematització dels nostres coneixements sobre les persones que donaven vida als principals organismes de la monarquia hispànica. Aquest interès pels estudis prosopogràfics es palesa en altres treballs després de l'esmentat estudi col·lectiu. Els profs. Molas Ribalta³ y Pérez Samper⁴ s'han centrat especialment en el món judicial, però des de diferents àmbits territorials, València i Catalunya, respectivament.

La nostra investigació sobre les famílies polítiques dels segles XVI-XVII s'inicia amb l'estudi, que pretenem ampliar en el futur, de la família Meca, la qual va gaudir d'un paper significatiu a casa nostra, especialment a partir del Sis-cents. Treball que s'ha enriquit

1. MOLAS RIBALTA, P.: *Família i política al segle XVI català*, Ed. Rafael Dalmau, col. Episodis de la Història, núm. 280, Barcelona, 1990, p. 5.

2. MOLAS RIBALTA, P. et al.: *Historia social de la administració espanyola. Estudios sobre los siglos XVII y XVIII*, C.S.I.C., Barcelona, 1980.

3. MOLAS RIBALTA, P.: "Los colegiales mayores en la Audiencia de Valencia (siglos XVII-XVIII)", a *Pedralbes*, 1, 1981, pp. 51-76; "L'Audiència de València de 1808 a 1814", a *Estudis*, 10, 1983; "L'Audiència de València durant el regnat de Ferran VII", a *Afers*, vol. I, 1985, pp. 309-340; "Magistrats de l'Audiència borbònica", a *Mayurqa*, núm. 22, vol. II, 1989, pp. 825-834; "Colegiales mayores de Castilla en la Italia española", a *Studia Historica*, vol. VIII, 1990, pp. 163-182; "Magistrados navarros en la Valencia borbònica", II Congrés d'Història de Navarra, Ed. Institució Príncep de Viana, Pamplona, 1993; "Al servei de la monarquia: els Moixó de Cervera" a *Urtx*, núm. 5, 1993, pp. 167-177. Consulteu, també: PENDAS GARCIA, I.: "Los colegiales mayores de Santa Cruz de Valladolid (1660-1785). Estudio sociológico", a *Pedralbes*, 2, 1982, pp. 257-261.

4. PÉREZ SAMPER, M. A.: "Los regentes de la Real Audiencia de Cataluña (1716-1808)", a *Pedralbes*, 1, 1981, pp. 211-252; "La Real Audiencia de Catalunya durante la Guerra de Independencia", a *Pedralbes*, 2, 1982, pp. 177-209; "La familia Alós: una dinastía al servicio del Estado", a *Cuadernos de Investigación Histórica*, núm. 6, Madrid, pp. 195-240.

amb les aportacions més recents sobre aquest tema tant a Catalunya⁵ com a la resta de l'estat⁶.

L'elecció no s'ha fet a l'atzar. El cas dels Meca és un exemple, i òbviament no és pas l'excepció, de com una família podia servir a institucions diferents. Mentre uns quants membres esdevenen servidors del Rei, altres ocupen càrrecs de pes dins de les principals institucions de la terra.

Centrant-nos en l'àmbit estrictament català, els Meca⁷, suposadament residents a Barcelona des de les darreries del segle XV, foren els hereus de Manuel de Vilaplana, prohom de relleu a Lleida, i procedien de Montfalcó d'Agramunt⁸. Sota el regnat dels Reis Catòlics, trobem, fins i tot, que en una Carta Reial signada per Ferran II es demana a un Lluís Meca que assisteixi a les Corts generals que s'havien de celebrar l'any 1493.⁹

Un cop a Barcelona, van residir a la plaça del Born, on tenien la casa més important, la qual donava també al carrer de les Mosques. Una pintura conservada al Museu d'Història de la Ciutat ens mostra la plaça del Born i la distingida Casa Meca amb un balcó protegit en tota la seva volada per una alta gelosia¹⁰. Balcó que, com veurem més endavant, fou a vegades utilitzat per les altes autoritats del Principat per contemplar diversos espectacles. Ara bé, la seva posició s'anà consolidant poc a poc; i, gràcies a unes exitoses estratègies matrimonials, aconseguiren d'ampliar significativament les relacions familiars i socials en el si de la societat barcelonina.

Evolució de la família

En aquests moments, la documentació que s'ha conservat sobre els Meca ens permet de conèixer una de les branques més significatives: la dels Meca de Castellar.

Els Meca de Castellar

Del segle XVI coneixem, amb molta precisió, l'entrocament d'una branca de la família amb els Turell, casant-se, com veurem més endavant, l'hereu d'aquest matrimoni amb l'hereva de la casa Clasquerí. Gràcies als capítols celebrats entre el donzell Galceran

5. SERRA i PUIG, Eva: "Evolució d'un patrimoni nobiliari català durant els segles XVII i XVIII. El patrimoni nobiliari dels Sentmenat", a *Recerques*, 5, 1975, pp. 34-71; "Els Gassol. De cavallers de Tremp a protonotaris del Consell d'Aragó", a *Pedralbes*, 7, 1987, pp. 43-78; "Els Guimerà, una noblesa de la terra", a *Recerques*, 23, 1990, pp. 9-36. Cal consultar l'excel·lent article de FARGAS PENARROCHA, Maria Adela, "Poder i xarxes matrimonials, 1599-1621: aproximació envers una distribució de les àrees de domini familiars a Barcelona", a *Pedralbes*, 12, 1992, pp. 95-126. Llegiu també l'obra de PALOS PANARROYA, J. L.: *Pràctica del poder en Catalunya (XVI-XVII)*, tesi doctoral inèdita, Barcelona, 1990. Consulteu, també, les aportacions de RIBOT IGLESIA, M.: "L'aristocràcia barcelonina al regnat de Carles II. Primera aproximació", a *Pedralbes*, 5, 1985, pp. 237-245. PLANES i CLOSA, J. M.: "Els Borràs de Tàrraga (ss. XVII-XVIII)", a *Urtx*, 3, 1991, pp. 165-180. Tots aquests treballs han estat complementats per altres estudis pertanyents a l'època medieval. Vegeu BÀILLE, C.; BUSQUETS, A. i NAVARRO, I.: "Aproximació a l'estudi d'una família barcelonina als segles XIII i XIV: Els Grony", a *Anuario de estudios medievales*, Barcelona, 1989, pp. 285-301.

6. Vegeu SORIA MESA, E.: "La familia Pérez de Herrasti: un acercamiento al estudio de la élite local granadina en los siglos XV al XVII", a *Chronica Nova*, 19, 1991, pp. 383-404.

7. També tenim notícies que al·ludeixen un llinatge Meca a l'Aragó; convindria aprofundir en aquesta curta informació, per avaluar la possible importància d'aquest fet. Vegeu *Gran Enciclopedia Aragonesa*, Ed. Unió Aragonesa del Libro, 1981, t. VIII, p. 2206.

8. Consulteu PÉREZ, C., LLADONOSA, J.: *Llibre del capítol de la Confraria dels Cavallers i Gentilhomes de la ciutat de Lleida*, Ed. Ajuntament de Lleida, Lleida, 1980, p. 216.

9. ACA, AS, Inveritari 18, leg. A2, doc. núm. 4A.

10. DURAN i SAMPERE, A.: *Barcelona i la seva història. La formació d'una gran ciutat*, Ed. Curial, Barcelona, 1973, vol. II, pp. 255-256.

Meca i Jerònima Turell¹¹, també sabem que en els primers anys del Cinc-cents destaca la presència d'un Lluís Meca, donzell, pare de l'esmentat Galceran, possiblement el mateix personatge que rebé la carta de Ferran II per assistir a les esmentades corts ja de l'any 1493.

D'aquest matrimoni nasqueren, almenys que sapiguem amb certesa, nou fills¹². Alguns d'ells, concretament Bernat i Federic Meca i Turell, van ser importants per a la trajectòria familiar. A hores d'ara, no tenim suficient informació sobre els altres germans, solament tenim alguna dada d'Àlvar Meca, qui fou monjo del monestir de Sant Cugat del Vallès.

Per poder comprendre l'evolució ascendent d'aquesta família, cal que pensem que el matrimoni celebrat entre Bernat Meca, castlà de Bellver i esmentat hereu de Galceran i Jerònima Turell, i Isabel de Clasquerí va ampliar en gran manera les relacions familiars i socials dels Meca, senyors, d'aleshores ençà, de Castellar del Vallès. Dos fills d'aquesta unió, Miquel i Galceran Meca i de Clasquerí, confirmaren l'ascens de la nissaga. El primer d'ells, Miquel Meca i de Clasquerí, fou anomenat cavaller de l'ordre de Sant Jaume i emparentà amb una dona de la família Terça¹³. L'altre, Galceran Meca i de Clasquerí, es casà amb Isabel Cassador; entroncament que significà un altre salt qualitatiu dels Meca¹⁴.

La unió de Miquel Meca i Marianna Terça fou també molt profitosa, destacant, ara per ara, dos fills: Jaume i Miquel Meca i Terça. Jaume Meca no solament assolí el grau de doctor en Santa Teologia, sinó que també fou anomenat abat del monestir de Sant Salvador de Breda i Elect de Ripoll. Personatge que, com constatarem en el seu moment, va tenir un paper important en moments molt difícils de la vida política catalana. Del seu germà, Miquel¹⁵, tan sols ressaltar que emparentà amb la família Jordà i que tingué una filla, Francisca Meca, casada amb Anton Pons, la qual fou anomenada hereva universal dels béns del seu pare.

Afortunadament, tenim una informació més abundant sobre els descendents del matrimoni entre Galceran Meca, baró de Castellar i senyor de Ribatallada, i Isabel Cassador¹⁶. Estem assabentats de l'existència d'un fill d'aquest matrimoni, Frederic de Meca i Cassador, qui heretà els títols del seu pare, casat amb una donzella procedent de la casa Ivorra. D'aquesta aliança van néixer tres fills¹⁷, dels quals coneixem, especialment, Anton Meca i d'Ivorra, pare del futur marquès de Ciutadilla. Aquest personatge, Anton Meca, es casà amb Francesca d'Homs i de Cartella, vídua de Joan d'Homs i de Sant Martí, domiciliat a la vila de Perpinyà¹⁸.

Els altres dos germans, que tenim ben identificats en aquest moment, van ser Guillem¹⁹ i Isidre Meca i d'Ivorra. El primer, fou jutge destacat de la Reial Audiència de Catalunya i va morir a Lleida, durant la Guerra dels Segadors. I l'altre, Isidre Meca i d'Ivorra, obtingué el càrrec de Paborde de Sant Salvador de Breda.

Anton Meca Cassador i d'Ivorra, continuador d'aquesta branca del llinatge, va tenir, pel que sabem, tres fills: Josep, Dionísia i Maria Meca Cassador i Cartellar²⁰. Les dues filles es casaren amb dos personatges significatius. Dionísia Meca Cassador es va casar amb un fill de la família Homs i de Sant Martí, nissaga amb la qual ja havia emparentat la seva mare

11. ACA, AS, inventari 18, leg. A2, doc. núm. 8.

12. ACA, AS: leg. A2, doc. núm. 23.

13. AHPB, Not. Antoni J. Fita, Tercius Liber testamentorum: testament de Miquel Meca i de Clasquerí (07-VII-1625).

14. ACA, AS, inventari 18, leg. A2, doc. núm. 27.

15. AHPB, Bartolomé Plea, Liber testamentorum: testament de Miquel Meca i Terça (22-VI-1656).

16. ACA, AS, inventari 18, leg. A2, doc. núm. 27.

17. AHPB, M. Ferrer, Primum Liber testamentorum: testament de Frederic de Meca i Cassador (06-IV-1654).

18. ACA, AS, inventari 18, leg. A2, doc. núm. 49.

19. ACA, AS, inventari 18, leg. A2, doc. núm. 55.

20. AHPB, Pere Pau Vives, Septimus Liber testamentorum: testament d'Anton de Meca i de Cassador (25-IX-1657).

abans d'esdevenir membre de la família Meca²¹. I la seva germana, Maria, enllaçà amb un membre de la coneguda i influent família Xammar²².

El matrimoni de Josep Meca Cassador amb Isabel de Cardona, filla de Jaume de Cardona i de Rocabertí, senyor del castell de St. Mori i de Jacinta de Cardona i de Guimerà, va representar un altre pas important en el prestigi de la nostra família²³. Com ja ho havien fet en primer lloc els Cardona Rocabertí (entre el 1657 i 1660), uns anys més tard, els Meca Cassador, gràcies precisament a aquest matrimoni, absorbiren el llinatge Guimerà (1677)²⁴. Posteriorment, va obtenir de Felip V el títol de Marquès de Ciutadilla (1702); i, durant la Guerra de Successió, el títol de Marquès de Meca (1707), per part de l'Arxiduc²⁵.

Els Meca i la vida política del Principat

Des de començaments del segle XVI ja trobem els Meca inserits en les principals institucions polítiques del Principat. En Lluís Meca, donzell, pare d'en Galceran Meca casat amb Jerònima Turell, fou també durant el trienni de 1500 oïdor de comptes de la Diputació del General²⁶. Aproximadament trenta anys més tard, Galceran Meca, donzell, amb quasi tota la seguretat fill d'en Lluís Meca, ocupa els mateixos càrrecs que el seu predecessor a la Diputació del General²⁷. Poc temps després, aquest personatge participà en les Corts celebrades l'any 1547.²⁸

A mitjan segle, Martí Joan Meca, cavaller d'Urgell i senyor de Montfalcó, i Gaspar Meca, senyor de Vergós, són anomenats diputats, durant el trienni de 1542 i de 1560, respectivament²⁹. I, a l'igual que en Galceran Meca, formen part del braç militar en algunes de les Corts celebrades durant aqueixa centúria.³⁰

L'atzar ha permès que la documentació relativa a un dels membres més representatius de la nissaga s'hagi conservat en bones condicions. M'estic referint a Fra Frederic Meca i Turell, germà de Bernat Meca casat amb Isabel Clasquerí, comanador de Vilafranca del Penedès de l'ordre de Sant Joan de Jerusalem l'any 1586, comissari de l'ordre deu anys més tard i Gran Prior de la mateixa entre 1601 i 1602³¹. Per altra banda, també el trobem vinculat a la Diputació del General, ja que durant el trienni de 1596 fou oïdor de comptes³².

Però la seva activitat no es limità a una presència més o menys destacada en els llocs que va estar. La documentació consultada ens diu que va tenir un paper significatiu, com-

21. ACA, AS, inventari 18, leg. A2, doc. núm. 71.

22. AHPB, Pere Pau Vives, Septimus Liber testamentorum: testament d'Anton de Meca i de Cassador (25-IX-1657).

23. AHPB, Jaume Bas, Liber Capitulorum matrimonialium: capítols matrimonials entre Joseph Meca Cassador i Isabel de Cardona (13-VII-1666).

24. ACA, AS, inventari 18, leg. A5, doc. núm. A5, 291b (9-IV-1677): "Transumpto de la adjudicació dels béns que foren de Dn. Ramon de Guimerà a favor de Dª Isabel Meca i de Cardona". Informació citada també per SERRA i PUIG, E.: "Els Guimerà...", p. 16. Així, doncs, el domini de Ciutadilla fou dels Guimerà fins aquesta fusió a les darreries del Sis-cents. Per ampliar aquestes dades, vegeu la *Gran geografia comarcal de Catalunya*, vol. 9, Ed. Fundació Enciclopèdia Catalana, Barcelona, 1983, p. 208.

25. MORALES ROCA, F.: *Próceres habilitados en las cortes del Principado de Cataluña. Siglo XVII (1599-1713)*, Ed. Hidalguía, Madrid, 1983, tomo I, p. 306.

26. SANS TRAVÉ, J. M.; BALLART i MARSOL, C.: "El catàleg de Diputats i oïdors de comptes de la Generalitat de Catalunya (1359-1710) de Pere Serra i Postius", *Estudis i Documents dels Arxius de Protocols*, VIII, 1983, p. 82.

27. *Ibidem*, p. 85.

28. PALÓS PEÑARROYA, J. L.: *Práctica...*, II vol., p. 70. Del mateix autor, "Las Cortes de Catalunya durante el siglo XVI: apuntes para un estudio social del poder", a *Pedralbes*, 5, 1985, pp. 97-116.

29. SANS TRAVÉ, J. M.; BALLART i MARSOL, C.: "El catàleg...", pp. 86 i 89.

30. PALÓS PEÑARROYA, J. L.: *Práctica...*, vol. II, p. 70.

31. ALÓS y de DOU, J. M.: *Índice y Extracto de las pruebas de los caballeros y señoras del hábito de San Juan en el gran Priorato de Cataluña*, Barcelona, 1925, p. 124.

32. SANS TRAVÉ, J. M.; BALLART i MARSOL, C.: "El catàleg...", p. 94.

partit a vegades amb altres membres de la família, en alguns dels conflictes que afectaren la vida barcelonina i, en general, catalana.

Coneixem, per exemple, la seva intervenció en el conflicte que enfrontà la ciutat de Barcelona amb Tortosa segons la informació que ens ha deixat el dietari de Frederic Despalau: "A 4 de julioll 1588 vingué nova(...) com monsenyor Galseran de Navell, conseller en cap de dita ciutat, ab companyya de tres cavallés(...) Pasant per Tortosa(...) tingueren una enbaxada de part dels procuradós ho consellés de Tortosa, que no volien que entràs lo Consell ab la gramalla ni ab insígnias consullàs dins Tortosa(...) Los cavallers qui feren ofertes són los següents(...) Federic de Meca, comanador de Vilafranca, capità de la artilleria que havie de hanar a Tortosa; don Miquell de Meca..."³³.

La política internacional del moment també motivà el nostre personatge. En el context de la guerra d'Espanya amb la Coalició de Greenwich (Anglaterra, França i Holanda) es produïren una sèrie d'esdeveniments bèl·lics reflectits pel mateix dietari de Frederic Despalau: "Vista los dies diputats tan urgent nessecitat, ayuntaren les persones dels tres estaments y deliberaren socórrer la frontera ab dos mil hòmens, dels quals fou mestre de camp fra don Frederich Meca, oydor de comptes del General, comanador de Vilafranca de l'àbit de Sant Yuan..."³⁴. Referència que confirma aquest paper destacat de Frederic Meca i Turell, car el fet de posseir el càrrec de mestre de camp palesa la confiança que tenia de les autoritats del Principat.

Pocs mesos abans de la seva mort, Frederic Meca i Turell, en qualitat de Gran Prior de l'Orde de Sant Joan, es veié obligat a intervenir en un afer que implicà un conflicte institucional. El dietari de Jeroni Pujades se'n va fer ressò, d'aquest problema, i ens n'ha deixat un relat molt interessant: "Dimarts a 24 de setembre 1602 Pere Alòs, altre dels procuradors fiscals de la règia cort, dematí en lo carrer de la Bocaria prengué a don Francisco Vilalba perquè aportava pedrenyal curt, manco de quatre palms, segons la crida del virey (...) Dit dia se ajuntaren los comenadors de Sant Joan en casa del prior de Catalunya don Phederic Mecha, per lo negoci de la captura...". Així, doncs, la detenció de Francisco Vilalba per part de Pere Alòs –procurador fiscal de la règia cort–, a causa de portar armament inadequat, va provocar un enfrontament entre l'estament militar, que va prestar suport a la interpretació de l'oncle del detingut que era comanador de l'ordre de Sant Joan, i el Virrei i l'Audiència de Catalunya³⁵. Tensions que ens permeten de copsar el paper real que hi tenien els membres de la nostra nissaga.

A cavall dels segles XVI i XVII, el dietari de Frederic Despalau continua fent esment de l'activa presència d'alguns membres de la família Meca en diversos esdeveniments socials. Així, doncs, entre els cavallers que van assistir a l'entrada, a Barcelona, del príncep cardenal Albert d'Àustria, cunyat i nebot de Felip II, l'any 1595 destaca, entre d'altres personatges, Miquel Meca i de Clasquerí, nebot de Frederic Meca i Turell. Presència que també fou ressenyada durant els actes que foren organitzats per recollir informació sobre la vida, la santedat i els miracles de Sant Ramon de Penyafort³⁶.

El creixent prestigi social de la nissaga que estudiem queda clarament reflectit quan el mateix Frederic Despalau ens presenta els Meca de Castellar en qualitat d'hostes: "Al després-dinar lo duc de Feria y lo cardenal anaren ab cotche al Born, cada hu ab sa família, a veure un tornex (que) fan los diputats de confraria. Veren-lo de casa de don Baltasar de

33. L'altre membre de la família que apareix al costat de Frederic Meca seria, amb quasi tota seguretat, Miquel Meca i de Clasquerí, nebot seu. La publicació d'aquest dietari apareix a l'obra d'en SIMON TARRÉS, A.: *Cavallers i ciutadans a la Catalunya del cinc-cents*, Ed. Curial, col. Biblioteca Torres Amat, Barcelona, 1991, p. 108.

34. SIMON TARRÉS, A.: *Cavallers...*, p. 140.

35. Vegeu *Dietari de Jeroni Pujades*, edició a cura de Josep M. Casas Homs, Ed. Fundació Salvador Vives Casajuana, Barcelona, 1975, vol. I, p. 206.

36. SIMON TARRÉS, A.: *Cavallers...*, p. 119 i 128-129.

Meca, fil del governador don Galceran Meca y de doña Ysabell, senyós de Clasquerí. Y per horde de la dita senyora digué don Federic Despalau, cosín yermà de dita senyora, al senyor virey que tenia horde de dita senyora per assistir alí davant Sa Excel·lència(...) Y loaren los dos la casa y lloc, y lo tornex los paragué molt bé y lloaren los galles y ynvencions y los torneyans. Acaba's la festa ab gran contento de tots³⁷.

L'adveniment al tron d'Espanya de Felip III va assignar novament protagonisme a Miquel Meca i de Clasquerí, qui apareix entre els escollits per rebre notícies del Virrei de torn, el duc de Feria, arran de la mort recent de l'anterior monarca. Més tard, el nostre personatge, juntament amb el seu nebot, Baltasar Meca, és escollit per formar part de l'ambaixada enviada als nous reis per "dar-los norabona de son casament y pregar-los vinguesen en esta provincia per allegar los poblats en ella y tenir-los corts..."³⁸. Un cop Felip III es va decidir a convocar les Corts de 1599, la Casa Meca va continuar la seva constància a la llista de convocats pel braç militar. En aquesta ocasió va estar representada per dos membres, en aquests moments no identificats, de la família: Alfons i Antic de Meca. Tenim constància de l'assistència d'altres individus de la família a les properes Corts de 1926³⁹.

Durant la primera meitat del segle XVII, la Casa Meca prossegueix la línia ascendent. Un dels assistents a les Corts de 1626, Miquel de Meca i Terça –fill de Miquel de Meca i de Clasquerí–, aconseguí ser nomenat receptor de la "Procuració Reial de Mallorca" i, per tant, un dels homes encarregats de la protecció del Reial Patrimoni⁴⁰. La cooperació amb la Corona no es limità amb el personatge esmentat, sinó que també va continuar amb Frederic de Meca i Cassador, cosí germà de Miquel de Meca i Terça i baró de Castellar. El qual va també assistir a les Corts de 1626 i fou membre de la Reial Audiència de Catalunya⁴¹. La seva influència es palesà, un cop més, quan Frederic de Meca i Cassador va obtenir, gràcies a un Reial Privilegi de Felip IV, uns ingressos anuals de quatre-cents ducats sobre el càrrec de Mestre major de la Reial Casa de la Seca de Barcelona, que exercia Ramon Xammar⁴².

L'obertura del Consell de Cent a l'estatus de noble, l'any 1621, suposà, també, la introducció dels Meca en el govern municipal. L'activitat dels Meca a nivell local no va ser diferent de l'actitud poc edificant que el conjunt de la noblesa va tenir en aquest estrat de l'administració. Fins i tot algun membre de la família –concretament Miquel Meca, cosí germà de Frederic de Meca i Cassador i domiciliat a la ciutat de l'ortosa– apareix citat com a exemple d'aquesta mentalitat nobiliària que considerava que la participació dels nobles en el govern municipal solament era interessant si servia per defensar llurs interessos personals. Per tant, no resulta sorprenent que una de les protestes més significatives dels síndics municipals presents a les Corts de 1626-1632 fes esment a aquest capteniment de l'estament nobiliari.⁴³

Pel que fa al Consell de Cent barceloní, coneixem la presència d'un Frederic Meca –suposem que és Frederic de Meca i Cassador– per l'estament militar els anys 1629 i 1640⁴⁴. Poc temps després, i ja en plena Guerra dels Segadors, figura un Don Anton Meca, noble –creiem, si bé en aquests moments no n'estem segurs del tot, que es tractaria d'Anton de Meca i d'Ivorra–, sergent major del terç de la ciutat de Barcelona, qui assolí el grau

37. *Ibidem*, p. 137.

38. *Ibidem*, pp. 155 i 169.

39. PALOS PEÑARROYA, J. L.: *Práctica...*, vol. II, p. 70. Sobre la problemàtica de les Corts de 1599, vegeu BELEN-GUER CEBRIÀ, E.: "La legislació político-judicial de les Corts de 1599 a Catalunya", a *Pedralbes*, 7, 1987, pp. 9-28.

40. AHPB, Bartolomé Plea, Liber testamentorum: testament de Miquel Meca i Terça (22-VI-1656). Consulteu també l'interessant estat de la qüestió sobre la hisenda catalana exposat per MOLAS RIBALTA, P.: "La administración de Hacienda en Catalunya en la Edad Moderna", a *Actas del I Symposium Internacional: Estado y Fiscalidad en el Antiguo Régimen*, Ed. Carmen Cremades, Murcia, 1989, p. 56.

41. MORALES ROCA, Francisco: *Próceres habilitados...*, p. 306.

42. ACA, AS, inventari 18, leg. A2, doc. núm. 58.

43. PALOS PEÑARROYA, J. L.: *Práctica...*, vol. I, pp. 401-402.

44. *Ibidem*, p. 261.

de “tinent de coronel” en la companyia del conseller tercer, durant la campanya de Tarragona el gener de 1641⁴⁵.

La convulsió social i política provocada per la Guerra dels Segadors obligà la noblesa catalana, i per tant també els Meca, a triar entre la fidelitat i la resistència. Entre els membres de la família que van optar per exiliar-se destaca la figura de Guillem Meca i d'Ivorra, fill de Frederic de Meca i Cassador; i membre de la Reial Audiència de Catalunya⁴⁶.

Les circumstàncies que el doctor Guillem Meca va haver de viure ens ajuden a comprendre els motius del seu exili. A començaments de l'any 1640, el doctor Guillem Meca i d'Ivorra, home inexpert, acabat de nomenar –segons ens diu el prof. Elliott⁴⁷– membre de la Reial Audiència de Catalunya i tot just arribat del conegut col·legi d'Oviedo de Salamanca, va haver de fer front al problema de l'allotjament de les tropes a la petita població de Sant Feliu de Pallerols. La decidida oposició dels habitants d'aqueixa població intimidà el nostre personatge, que no adoptà unes mesures enèrgiques, imprescindibles, segons Santa Coloma, per resoldre la situació. Actitud que el mateix prof. Elliott disculpa, perquè creu que aquell context no ajudava precisament a trobar una sortida aïrosa al problema⁴⁸. Pocs mesos després, unes bandes armades, assabentades de l'estada del governador en funcions, Calders, i dels doctors Guillem Meca i Corts a Girona, entraren a la ciutat per atacar-los; però, afortunadament per ells, aconseguiren fugir⁴⁹.

Així, doncs, la problemàtica generada al voltant de l'allotjament de les tropes havia forçosament d'incidir en l'ànim dels membres de la Reial Audiència de Catalunya, els quals sabien que en cas que hi haguessin disturbis –i amb això coincidim plenament amb el prof. Jordi Vidal⁵⁰– serien atacats, a causa del seu paper en tot aquest afer. Per raó d'aquest conjunt de circumstàncies, no és gens difícil de comprendre l'exili del nostre personatge.

Un cop exiliat, en Guillem Meca i d'Ivorra va continuar essent un servidor valuós de la Corona. Fou un dels doctors de la Reial Audiència escollits, juntament amb el doctor Jacint Miravall i Martí Nieto de Trejo, superintendent de la justícia militar de l'exèrcit, per portar a bon port la Reial Ordre de març de 1643 que establia l'Audiència a Tarragona. I, un cop establerta, el trobem com a oidor de la Tercera Sala⁵¹. Dissortadament, la mort prematura del doctor Meca, a Lleida l'any 1645, va truncar una carrera que hauria pogut ser molt brillant⁵².

Un altre membre de la nostra nissaga, en Jaume Meca i Terça, fill de Miquel Meca i de Clasquerí i abat del monestir de Sant Salvador de Breda, també va tenir un paper rellevant durant la Guerra dels Segadors, car fou una de les persones escollides arran d'una resolució de la Junta de Braços que pretenia fer front a la situació delicada en què es trobava la justícia durant aqueix període⁵³. El va ser, també, una de les persones claus quan es va celebrar el Parlament de 1653⁵⁴.

45. FLORENSA i SOLER, N.: *El Consell de Cent: De la resistència a la guerra contra Castella (1632-1641)*, tesi doctoral inèdita, Barcelona, 1993, vol. II, p. 545.

46. Vegeu VIDAL PLA, J.: *Guerra dels Segadors i crisi social*, Ed. 62, Barcelona, 1984, apèndix 1. Per a una visió general, comparada amb la problemàtica portuguesa, llegiu PÉREZ SAMPER, M. A.: *Catalunya i Portugal el 1640*, Ed. Curial, Barcelona, 1992.

47. Informació que hem rebut gràcies a ELLIOTT, J.: *La revolució catalana, 1598-1640*, Ed. Crítica, 2ª ed., Barcelona, 1989, p. 402.

48. *Ibidem*, p. 402.

49. *Ibidem*, p. 413.

50. VIDAL i PLA, J.: *Guerra...*, p. 43.

51. PADRÓS, X.: *Els magistrats de la Reial Audiència de Catalunya en el temps de la revolució (1640-1652)*, tesi de llicenciatura inèdita, Barcelona, 1985, p. 161.

52. ACA, AS, inventari 18, leg. A2, doc. núm. 55.

53. *Les Corts de Pau Claris. Dietari o procés de corts de la Junta General de Braços celebrada al Palau de la Generalitat de Catalunya del 16 de setembre del 1640 a mitjan març del 1641*. Edició del text, introducció i notes pel P. Basili de rubí. Pròleg del P. Ramon Vidal. Edita Fundació Salvador Vives Casajuana, Barcelona, 1976, pp. 465-466.

54. Llegiu SÁNCHEZ MARCOS, F.: “El Parlamento de Cataluña de 1653”, a *Actes de les Corts a Catalunya*, Ed. Generalitat de Catalunya, Barcelona, 1991, pp. 182-189.

La segona part del segle ve marcada per la personalitat, ja comentada, de Josep de Meca i Cassador, baró de Castellar i marquès de Ciutadilla a partir de l'any 1702, títol que obtingué per haver adquirit l'esmentat domini de Ciutadilla per part de la seva dona Isabel de Cardona-Rocabertí i de Guimerà. Fou, durant el trienni de 1680 i de 1695, oïdor de comptes de la Diputació del General⁵⁵. Més tard, va defensar la ciutat de Barcelona durant l'atac francès de 1697⁵⁶. Assistí, formant part de l'estament militar, tant a les Corts de 1701-1702, convocades per Felip V, com a les de 1705-1706, sota l'Arxiduc⁵⁷.

Durant la Guerra de Successió, apareix molt vinculat a la causa de l'Arxiduc, a l'igual que els seus fills Antoni i Ramon de Meca i Cardona. Un dels seus fills, l'esmentat Antoni de Meca i Cardona, fou tinent coronel de la Guàrdia Reial Catalana. A partir de 1712, en veure la causa perduda, tots tres van decidir retirar-se a llurs propietats de Sabadell i Castellar del Vallès⁵⁸. Aquesta decisió no va suposar la fi de la influència de la Casa Meca. Durant el segle XVIII van destacar alguns dels seus membres. El mateix Antoni de Meca i de Cardona, fill de Josep de Meca i Cassador, fou un famós botànic⁵⁹. I un descendent de la casa, m'estic referint a un altre D. Josep de Meca i Cassador, fou vocal hisendat de la definitiva Junta de Comerç de Barcelona⁶⁰.

Conclusió

L'evolució d'una de les branques més significatives de la família Meca ens ha permès de conèixer no solament les estratègies familiars, sinó també les inclinacions polítiques dels seus membres.

La nostra comunicació confirma allò que reconeguts estudiosos –com, per exemple, el prof. Molas Ribalta– ja havien afirmat anteriorment, és a dir, que entre els servidors de les institucions de la terra (Generalitat, Consell de Cent) i les de la Monarquia no hi havia cap diferència social digne de relleu.

Dins de la nissaga que estudiem, hi ha destacats servidors de la Corona –recordem l'activitat menada pel doctor Guillem Meca i d'Ivorra– i col·laboradors de les institucions pròpies de Catalunya i al llarg d'aquests segles. Fins i tot trobem algun cas, com el del primer marquès de Ciutadilla, qui va col·laborar amb la Diputació del General, rebé, més tard, títols nobiliaris de Felip V i de l'Arxiduc. I, malgrat que apareix com un reconegut austriacista, sabem que, pocs anys abans de la derrota, va decidir desaparèixer de l'escena política.

55. SANS TRAVÉ, J. M.; BALLART i MARSOL, C.: "El catàleg...", pp. 104 i 107.

56. ALIER, R.: *Gran Enciclopèdia catalana*, Keg-mes, vol. 9, p. 746.

57. GONZÁLEZ i FERNÁNDEZ, Mónica: *Les institucions catalanes durant la Guerra de Successió: les Corts de 1705-1706*, tesi de llicenciatura inèdita, Barcelona, 1992, pp. 288 i 299. Pel que fa a les Corts de 1701-1702, el marquès de Ciutadilla apareix acompanyat de D. Manuel Meca i Berardo. Ara per ara, desconeixem el grau exacte de parentiu entre ells.

58. PORTA i BERGADÀ, Antoni: *La victòria catalana de 1705*, Ed. Pòrtic, Barcelona, 1984, pp. 289-290. No oblideu l'article de CARRETERO ZAMORA, J. M.: "Una fuente inédita sobre la Guerra de Sucesión: Memoria anónima sobre el sitio de Barcelona de 1705", a *Hispania*, XI, núm. 146, Madrid, 1980, p. 650. Consulteu també ALBAREDA SALVADO, J.: *Els catalans i Felip V: de la conspiració a la revolta (1700-1705)*, IV Premi Internacional Jaume Vicens Vives, Ed. Vicens Vives i Fundació "La Caixa", Barcelona, 1993, p. 337.

59. PORTA i BERGADÀ, Antoni: *La victòria...*, p. 435.

60. MOLAS RIBALTA, Pere: *Comerç i estructura social a Catalunya i València als segles XVII i XVIII*, Ed. Curial, Barcelona, p. 268.